

INFORMACIJOS

Nr. 16 (23)

1952 m. gruodžio 15 d.

TURINYS

1. Europos lietuvių laikraštis
2. Lietuvių organizacinė veikla
3. UNO Augštojo Komisarų Pabėgėlių Reikalams fondai.
4. Sugrįžusiųjų pasakojimai
5. Spaudos ir kitos žinios

EUROPOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Mus visus, išblaškytus po įvairius pasaulio kraštus, palaiko neužgėstama viltis kada nors sugrįžti Laisvon Tėvynėn, o jungia ir padeda nugalėti visus mus skiriančius atstumus lietuviškas laikraštis.

Karui pasibaigus, mūsų lietuviškoji spauda - periodinė ir neperiodinė - Vokietijoje buvo smarkiai išaugusi. Galėjome rinktis kiekvienas pagal savąją pasaulėžiūrą ir skonį. Tačiau emigracijos banga nusinešė su savim ir beveik visus mūsų laikraščius bei kitą spaudą, kartu su jų leidėjais, redaktorais, bendradarbiais.

Šiuo metu Europoje likusios lietuvių tremtinių dalies spauda yra labai neturtinga. Laimingesni tuo atžvilgiu yra Didž. Britanijos lietuviai, kurie sugebėjo ne tik įsteigti ir išlaikyti savo laikraštį, bet išgijo net ir savo spustuovę. Jų Sąjungos leidžiamas "Britanijos Lietuvis" ne tik pačioje Anglijoje, bet ir kitų kraštų lietuvių bendruomenėse turi jau nemažą skaitytojų. Tačiau lig šiol jis visgi buvo daugiau Anglijos lietuvių bendruomenės gyvenimui pritaikytas.

Šių metų rudenį Londone įvykusiame Europos lietuvių bendruomenių pirmininkų suvažiavime buvo iškeltas sumanymas "Britanijos lietuvių" paversti bendru visiems Europos lietuviams laikraščiu.

Ta linkme nedelsiant buvo pradėta tartis su "Britanijos lietuvių" leidėjais - DBL Sąjunga. Dabar tie pasitarimai jau užbaigti ir nuo ateinančių Naujųjų, 1953 Metų sausio 1 d. "Britanijos Lietuvis" išeis jau kaip bendras Europos lietuvių laikraštis. Jo leidėju bus DBLS Centro Valdyba su Europos PL Bendruomenėmis. Leidimo Tarybą sudaro po vieną atstovą iš visų Europos PL bendruomenių. Laikraščio liniją nustato Leidimo Taryba, kuri taip pat rūpinasi visais kitais laikraščio reikalais atitinkamuose kraštuose. Laikraščio redaktorių skiria taip pat Leidimo Taryba, DBLS Centro Valdybai pristačius. Jis leidžiamas 6 puslapių, tokio pat formato, kaip dabartinis "Britanijos Lietuvis". Atskaitomybė vedama atskirai, Europos bendruomenės priima proporcingą dalį atsakomybės, išsipareigojamos paimti atitinkamą skaičių egzempliorių. Laikraščio apyskaitą ir samatą sudaro DBLS Centro Valdyba ir priteikia Leidimo Tarybai tvirtinti.

Šio naujai pertvarkyto laikraščio tikslas bus patenkinti galimai platesnius lietuvių bendruomenių interesus. Bū bendrųjų publicistinių straipsnių, žinių ir t.t., bus dėdama medžiaga iš kiekvieno Europos krašto atskirai - skelbimai, informacijos, kronika ir pan. Jei iš kurio krašto bus daugiau medžiagos, jam bus duota ir daugiau vietos. Laikraštyje bus taip pat skiriama vietos ir konferencijoms, klausimams.

Pertvarkytas "Britanijos Lietuvis", kaip Europos lietuvių bendruomenės organas, ir toliau išeis kiekvieną savaitę, tik viena diena anksčiau, negu lig šiol, kad tuo būdu visi skaitytojai jį gautų dar prieš savaitgalį. Be to, tas įgalins atskiras bendruomenes pasiskelbti laikraštyje reikalingus pranešimus savo nariams, skelbimus ir pan.

Vokietijos Krašto Valdyba nuo ateinančių metų pradžios savo "Informacijas" siuntinės tik redakcijoms. Siūlyama, kad dabartiniai "Informacijų" skaitytojai prenumeruotųsi pertvarkytą "Britanijos Lietuvių", kuriame ras ne tik visas mūsų perteikiamas žinias, bet ir šiaip įvairių kiekvieną lietuvių bendruomenę liečiančių žinių, aktualių straipsnių ir pan. Mes gi visi turime siekti, kad šis laikraštis jungtų po visą Europą išblaškytus lietuvius vienu didėlėn šeimon, rūpintųsi jų vargis ir džiaugtųsi jų pasisekimais.

LIETUVIŲ ORGANIZACINĖ VEIKLA

VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS POSĖDIS

Šio mėn. 10 d. įvykusiame Valdybos posėdyje galutinai nusistatyta, kad reikalinga statyti Vasario 16 gimnazijai rūmus. Tikimasi, kad pasaulio lietuviai, kurių aukomis gimnazija išlaikoma, sutelks lėšų ir statybai, nes tokiose primityviose sąlygose, kaip dabar, gimnazija vistiek negalėtų ilgai egzistuoti. Dabartinės gimnazijos naudojamos patalpos yra visiškai blogame stovyje, reikalaujančios pagrindinio remonto, kad patenkintų bent paprasčiausius mokyklos jukumo ir higienos reikalavimus. Toks remontas pareikalautų žymių sumų, kurioms įdėti į nuomojamas patalpas nėra pagrindo, nes nėra jokios garantijos, kad jomis galima bus ilgesnį laiką pasinaudoti.

Iki šiol gimnazija yra buvusiose prie Diepholzo aerodromo kareivinėse, kurios Vokietijos atsiginklavimo eigoje gali būti kiekvienu metu pareikalautos jų tiesioginiam uždaviniui. Prie to prisideda netinkama geografinė padėtis. Žymi dalis lietuvių vaikų, gyvenančių Vokietijos vakaruose ir pietuose, negali pasinaudoti šia svarbia lietuvių institucija. Klimatinės sąlygos, tiek vaikams, tiek aukštųjų, taip pat yra blogos. Kareivinės pastatytos pelkynuose, drėgname klimato. Pati vietovė yra žemiau jūros lygio.

Tinkamas patalpas išnuomoti, kaip kad Krašto Valdybos jau antri metai daromos pastangos parodė, nebėra jokių vilčių sugriautoje Vokietijoje surasti, ypač tokiai įstaigai, prie kurios dar yra ir bendrabutis. Antra vertus, nuosavi gimnazijos namai būtų tokia vertybė, kuri ar vienam ar kitam tikslui visuomet būtų panaudojama. Jei ne gimnazijai, tai amatų mokyklai, senelių ar vaikų prieglaudai, invalidų namams ir t.t. O Lietuvai atgavus nepriklausomybę - įvairiems kultūrinės propagandos reikalams.

Paruošiamieji gimnazijos statybos darbai jau pradėti. Į Krašto Valdybos kreipimasi į vakarų bei pietvakarių Vokietijos miestų savivaldybes statybai tinkamo sklypo reikalui jau davė teigiamų vaisių. Bad Kreuznache, kur yra ir lietuvių sargybų kuopa, vyr. burmistras, Dr. Jungermann, šiltai žodžiais atsiliepė apie lietuvių gimnazijos įsikūrimą jo mieste ir pats iškėlė visą eilę gerųjų jo vietovės ypatybių, ypač klimatinį atžvilgiu. Gimnaziją statant, vyr. burmistras principe pažadėjo savo visokeriopą pagalbą ir užtikrino, kad jo mieste ribose bus galima paskirti tinkamą tokiai statybai sklypą. Taip pat šiltai atsiliepė Mayen miesto, netoli Koblenzo, burmistras, ketindamas skirti lietuvių gimnazijos statybai buvusios mergaičių augštesniosios mokyklos sklypą. Jis pažymėjo, kad jo miestas esąs garsus kaip "mokyklų miestas", ir kad jiems būtų malonu priglauti lietuvių mokslo įstaigą.

LESTos sekcija

VLIKui pagėdaujant, Valdyba nutarė imtis iniciatyvos steigti Lietuvos Europinio Sąjūdžio Tarybos Sekciją LESTos statuto dėsniais. LESTos Vykd. Komitetas ragina visų kraštų lietuvių bendruomenės steigti tokias sekcijas. Atskirų kraštų sekcijų pirmininkai įeina į LESTos Vykdomąjį Komitetą kaip vicepirmininkai. LESTos Vykd. Komiteto Pirmininko, p. Dr. P. Karvelio, pareiškimu, "tuo būdu natūraliai susiderytų politiniai organai, kurie bendra lietuviška plotme talkintų laisvinimo darbe ir, reikale susirinkę bendroje konferencijoje, kompetentingai ir oriai reprezentuotų Lietuvą politiniais reikalais". LESTos Sekcijos organizavimas Valdybos nutarimu pavestas p. J. Glemžai.

Švietimo reikalai

Švietimo reikalais, be augščiau mineto gimnazijos rūmų statybos nutarimo, priimta švietimo sąmata.

Santykių su BALFu reikalu

Kadangi Krašto Valdybos pastangos priėti prie santykių tarp BALFo ir Lietuvių Bendruomenės sunormavimo nedavė vaisių, o į Krašto Valdybos kreipimasi į BALFo centrą spalio mėn. 9 d. išsamiu raštu negauta iš viso net atsakymo, tai Valdyba rado reikalinga apie susidariusią padėtį painformuoti visuomenę.

UŽSIENIEČIŲ TREMPINIŲ SAJUNGOS VEIKLA

Gruodžio 5 d. Sąjungos raštinės būstinėje Kėlnė įvyko S-gos Valdybos Prezidiumo, kurį sudaro p.p. Sonny, Blenski ir Zundė, posėdis.

Posėdyje svarstyta Sąjungos veiklos konsolidavimas ir pačios organizacijos sutvirtinimas. Dar visa eilė faktorių trukdo išvyastyti Sąjungos veiklą. Kadangi visos eilės tautinių grupių komitetai arba visai nemoka nustatytų nario mokesčių arba dėsia juos įmokėti, tai Sąjunga neturi pakankamo finansinio pagrindo. Savo laiku prof. Pirkmejerio amerikiečių zonoje įsteigtoji neva centrinė užsieniečių tremtinių taryba, nežiūrint prof. Pirkmejerio patikinimų, dar laiko save lyg egzistuojančia ir vis kliūdo pasinaudoti Sąjungos administracijos reikalams UNO komisaro Bonnoje skirtąja suma. Taip pat neiški lieka ukrainiečių laikysena Sąjungos atžvilgiu, nes iki šiol ukrainiečiai į ją neiėjo, nepsakydami dėl to neiėjimo į Sąjungą nieko konkretaus.

Prezidiumas nutarė siekti šių neigiamų reiškinių pašalinimo, taip pat jieškoti galimybių gauti Sąjungos veiklai iš vokiečių arba tarptautinių institucijų šaltinių materialinės paramos.

Prezidiumo narys Blenski referavo apie nacionalsocialistų kolintiesiems kompensacijų įstatymo pakeitimo projektą. Savo laiku Sąjunga pasisakė dėl šio projekto neigiamai, nurodydama visą eilę to projekto trūkumų. Federalinė vyriausybė to įstatymo projektą atsiima ir pateiks naują, persvarstytą, atsižvelgiant į iškeltus to projekto trūkumus.

Sąjungos pastangomis, pavyko sutvarkyti užsieniečiams tremtiniams nepalankia prasme nukrypusią Regensburgo ligoninės reikala. Ši savo laiku užsieniečiams tremtiniams skirtoji ir įrengtoji ligoninė, IRO įstaigos buvo perduota vokiečiams, juos išreigojant, ir toliau palikti ją išimtinai užsieniečių tremtinių reikalams. Tam tikslui IRO paskyrė vokiečių vyriausybei gana stambia - apie pusės milijono markių - sumą pinigais. Dabar, amerikiečių karinėms įstaigoms pareikolavus iš vokiečių pavesti jiems kuria nors didesnę ligoninę, vokiečių įstaigos visai paprastai amerikiečiams paskyrė minėtąją tremtinių ligoninę Regensburge. Sąjunga prieš toki vokiečių žygį iškėlė protestą, nes IRO tą ligoninę savo lėšomis įrengė ir dargi paliko vokiečių įstaigų dispozicijoje didesnę sumą pinigų, su išskia sąlyga, kad ligoninė būtų panaudota tik užsieniečių tremtinių gydymo reikalams.

KRAŠTO VALDYBA, APLANKĖ UNO AUGŠTOJO KOMISARO ŽENEVOJE ATSTOVAS

Š. m. gruodžio 12 d. Vokietijos Krašto Valdyboje, Hannoveryje, atsilankė UNO Augštojo Komisaro Pabėgėlių Reikalams įstaigos Zenevoje Ekonominis Tarėjas, Gilbert Jaeger, ir ilgama pasikalbėjime su Krašto Valdybos pirmininku, p. Pr. Zunde, aptarė lietuvių tremtinių reikalus.

Ponas G. Jaeger pirmoje eilėje informavosi apie lietuvių tremtinių išikūrimą vokiečių ūkyje. Jis buvo supažindintas su lietuvių tremtinių būkle, su kliūtimis, kurių nevyksta nugalėti, kuriantis vokiečių ūkyje ir su visomis lietuvių tremtinių grupės Vokietijoje problemomis. Ponas G. Jaeger taip pat buvo supažindintas su Krašto Valdybos veikla ir su lietuvių bendruomenės organizacija.

Svečias labai susidomėjo Krašto Valdybos pastangomis perkelti tautiečius iš ekonomiškai nepajėgesniųjų Vokietijos kraštų į ekonomiškai stipresnius ir geografiškai palankesnius kraštus. Jis pažadėjo šią problemą išgvildinti Bonnoje su Vokietijos federalinės vyriausybės atstovais ir pranešti apie padėtį Augštajam Komisarui Zenevoje.

Tremtinių banko teikiamų pastolų reikalu svečias painformavo, kad iki šiol bankui yra parduota apie 5.000 tremtinių prašymų. Nors šiuo metu visų prašymų negalima būtų patenkinti, yra točiau numatoma, kad bus surasta lėšų visiems prašymams patenkinti, žinoma, kiek jie pasirodys iš esmės verti patenkinimo.

Lietuvių gimnazijos statybos reikalu p. Jaeger pažadėjo savo paramą. Jis jieskosias būdų apskritai ši Krašto Valdybos sumanytą paremti, o būdamas Bonnoje prašysias ir Vokietijos vyriausybės paramos.

- 6 -

Pokalbyje buvo paliesti tremtiniams svarbūs Augštojo Komisarų fondų lėšų panaudojimo tremtinių reikalams klausimai. Buvo aptarta, pav., Fondo fondo lėšų dalies panaudojimas lietuvių tremtinių grupės Vokietijoje reikalams. Ponas Jaeger manė, kad tam tikslui lėšų iš minėto fondo gal ir galima būtų gauti, tik kuri nors Amerikos visuomeninė organizacija (tax free - atleista nuo mokesčių) turėtų pateikti finansinį projektą.

Pokalbis praėjo labai nuoširdžioje nuotaikoje. Svečias buvo kukliai pavaišintas kava.

IŠ LIETUVIŲ BENDRUOMENINIO GYVENIMO

Lietuvių Namų Londone gyventojai apsiėmė išlaikyti Geesthachte Spakenbergo lietuvių vargo mokyklą. Mokyklos išlaikymas Krašto Valdybos lėšomis buvo neįmanomas, nes reikalinga kad ir kuklių, bet pastovių lėšų mokyklos patalpoms apkūrenti ir velyti bei nedidelė parama nuolatiniam mokyklos mokytojui. Kadangi vaikų tėvai yra labai neturtingi ir vaikai nepakankamai maitinami, einama prie to, kad vargo mokyklose pamokų dienomis vaikai gautų priešpiečius.

PLB Šveicarijos Krašto Valdyba, jos pirmininko p. J. Stankaus asmenyje, pradėjo Šveicarijoje intensyvią vąją Diepholzo gimnazijos mokiniams ir apskritai Vokietijoje gyvenantiems lietuvių tremtinių vaikams sušelpiti. Ponas Stankus jau kreipėsi į visą eilę Šveicarijos pramonės įmonių ir vienur kitur gavo konkretų pažadą sušelpiti, pav., šveicarų tekstilės gaminiams. Akcija dar plečiama, kartu aiškinant juridinę tokios šalpos pusę, kas svarbu Šveicarijos sąlygose.

X X X
X X X X X
X X X X X
X X X

UNO AUGŠTOJO KOMISARŲ PABĖGĖLIŲ REIKALAMS

FONDŲ

Pasirodžius spaudoje žinių apie UNO Augštojo Komisarų turimus fondus pabėgėlių reikalams, ir lietuvių tarpa kilo natūralus susidomėjimas tų fondų paskirtimi ir viltys jais pasinaudoti. Todėl laikoma reikalinga duoti apie tų fondų esamą padėtį išsamų žinių.

Pabėgėlių reikalams Augštojo Komisarų Ženevoje fondus taip paskirstė:

I. Augštojo Komisarų fondas -

Vietoje leaktųjų 3.000.000 dol. surinkta tik 750.000 dol., kurie paskirtyti:

1. 650.000 dol. - 1500 pabėgėlių Sanchajuje
2. 20.000 " - džiovininkams Triesto stovykloje
3. 1.000 " - Holstojeus Fondui Belgijoje - Sanchajaus pabėgėliams
4. 1.000 " - pabėgėliams Libane
5. 1.500 " - pabėgėliams Turkijoje
6. 11.905 " - studentams pabėgėliams Vokietijoje
7. 30.000 " - visų tautybių pabėgėliams Austrijoje
8. 15.000 " - pabėgėliams Italijoje
9. 10.000 " - pabėgėliams Graikijoje
10. 4.000 " - pabėgėliams Irane
11. 6.000 " - pabėgėliams Sirijoje

Pabėgėliams Vokietijoje parama plane yra numatyta - Augštasis Komisaras tikisi įplaukų iki šių metų pabaigos apie 250.000 dol.

II. Fordo Fondas - iš viso 2.900.000 dol. - yra Augštojo Komisarų žinioje. Iš šio fondo Augštasis Komisaras paskyrė 560.000 dol. šioms tikslams:

1. Amerikos Joint Komitetas gaus 187.175 dol. 87-niems džiovininkams ir jų šeimoms įkurdinti. Šie džiovininkai yra Skandinavijos ir užjūrio kraštuose.
2. YMCA - 100.000 dol. jaunimo skyrių įsteigimui Vokietijoje, būtent, 15 Vokietijoje ir 2 Prancūzijoje. Be to, YMCA gaus 50.000 dol. jos organizacijoms Vokietijoje, Austrijoje, Trieste ir Prancūzijoje vadovams paruošti.
3. N.C.W.C. gaus 15.000 dol. Dusseldorfe jaunimo namams ir klubui įsteigti ir 80.000 dol. pabėgėliams emigracijai į Pietų Ameriką garantų suorganizavimui.
4. W.C.of C. gaus 12.715 dol. amatų mokyklai Austrijoje pabėgėlių vaikams įsteigti.
5. L.W.F. gaus 40.000 dol. 47-nioms ūkininkų šeimoms iš Vokietijos ir Austrijos Prancūzijoje įkurdinti.
6. Kvakerių komitetas gaus 73.825 dol. studentų pabėgėlių Vokietijoje ir Austrijoje išlaikymui, stostogų metų jiems dirbant stovyklose ir jaunimo klubuose.

X X X
X X X X X
X X X X X
X X X X X
X X X X X

SUGRIŽUSIEJI PASAJOJA

Komunistų grasinama

Vokietijos Krašto Valdybos atstovas, aplankęs vieną Vokietijos šiaurės vakarų didmiestyje iš Lietuvos grįžusią 39 metų amžiaus moterį B., rado ją susijaudinusią. Pradžioje ji nenorėjo leistis į jokias kalbas. Tik pamažu pamiškėjo to susinervinimo priežastis. Prieš porą dienų pas ją lankėsi komunistinio laikraščio korespondentai ir prašę papasakoti ką gero iš Sovietų Sąjungos, kuri tiek daug gero padariusi vokiečių pabėgėliams. Ji komunistų korespondentus tuo jau išveriusi laukan ir pasiūliusi jiems patiems vykti į tą kraštą ir išmėginti tą gerąjį gyvenimą ant savo kailio ir pamatyti jį savo akimis.

Išeidami, komunistai pagrasinę atsiųsti savo draugą, kuris ją kaip nors jau prakalbėsiąs. Atvykus VK Valdybos atstovui, B. pagalvojo, kad tai ir yra pažadėtasis "draugas". Pamiškėjus, kad VKV atstovas nekomunistas, B. mielai noru nupasakojo savo išgyvenimus Lietuvoje.

Viena pirmųjų iškeliavo Lietuvon

Lietuvon iškeliavusi jau 1946 m. rudenį, kai dar neseniai pasibaigęs karas aiškiai buvo jaučiamas. Tada lietuviai vokiečių dar krėtėsi ir siūsdavo juos, kaip susitarę, atgal pas Hitlerį. Tik vėliau jai pamiškėjo, kodėl taip buvo. Visame krašte siautė šnipinėjimų ir persekiojimų banga. Daug žmonių buvo areštuojama už tariamą bendradarbiavimą su vokiečiais, su kuriais kiekvienas saugojosi turėti bet kokius ryšius. Vėliau ši ypatinga baimė pranyko.

Lietuvon ji ėjusį pėsčia ir visų pirma pasiekusi Šilutę. Iš čia per Tauragę, Skaudvilę ir Siaulius pasiekė Rygą. Tėn kelias savaites pabuvusi, grįžo į Siaulius ir toje apylinkėje apie vienerius metus elgetavo ir dirbo pas ūkininkus.

Kadangi vokiečiams buvo pavojinga rodytis, tai ilgesnį laiką niekur nedirbo. Pabūdavo 2-3 savaites ir keliaudavo toliau. Nekvodavo daugiausia tvartuose ant šiaurų, kur ir laisvalaikį praleisdavo. Jei kuriuo nors reikalu tekdavo užėiti į namus, tai apsilikdavo palta ir pasiimdavo visą savo mantą - elgetavimui maišą, kad atrodytų, lyg būtų tik ką užėjusi.

Žmonėse tuo laiku dar buvo apšėiai mirsto, o pas ūkininkus ir darbo, už kuri gerai atlygindavo. Vietovės, kuriose lankėsi, buvo karo gerokai sunaikintos, ypač Tauragė ir Siauliai.

Kaimai partizanų rankose

Partizanų buvo labai daug ir atrodė, kad kaimai vien tik jiems ir tepriklausė. Apie juos pradžioje turėjusi labai maža žinių, ir tikėjusi rusų ir komunistų pasakaloms, kad tai esą banditai, kurie plėšia ir žudo nekaltus žmones. Vėliau pati su jais susitikusi ir buvusi apdovanota maistu ir rūbais.

Pirmą kartą partizenus sutikusi už Tauragės, vienoje pamiškėje. Jų buvę penki vyrai, gerai ginkluoti ir apsirengę. Vienas iš jų kalbėjęs vokiškai, mokyti, buvęs vokietis. Kitą kartą sutikusi naktį,

apie 10 kilometrų nuo Šiulių, prie vieno kelio. Tuomet jų buvo daugiau. Jie klausė, ar ji esanti vokiečių ar rusė ir kur einanti. Ji buvo taip nusigandusi, kad vos žodį galėjusi pratariti. Tai pastebėję, partizanai pradėjo ją raminti ir davė apie 400 rublių pinigų. Apie susitikimą liepą niekam nepasakoti.

Koncentracijos stovykloje

B. buvo 1947 m. Zardėje areštuota, atvežta į Šiulius ir laikoma kelis mėnesius kalėjime. Vėliau ją išvežė ir uždarė vienoje koncentracijos stovykloje ties Minsku. Stovykloje susipažinusi su vienu lietuviu, kuris dirbo stovyklos virtuvėje ir buvo labai atliūnęs vokiečiams. Kartais tekdavę su juo pasikalbėti ir jis papasakojęs, kad esąs nubaustas 25 metams už tai, kad, dirbdamas Karaliaučiuje, savo draugui nešęs mirsto ir idėjęs duonon skutimosi peiliuką.

Stovykloje buvo ir daugiau lietuvių, vyrų ir moterų. Ji pažinėjusi vieną už vokiečių ištėkėjusią latvę. Rusams atėjus, ji norėjusi išvykti Vokietijon įieškoti vyro ir parašiusi prašymą į Maskvą. Vieton atsakymo, buvo areštuota, nes buvo susekta, kad karo metu tarnavusi vokiečių kariuomenėje, kaip Luftwaffen-Helferin. Už "tėvynės išdavimą" buvo nubausta 25 metams konclagerio.

Sėdėdama Minsko konclageryje, eidavo su kitais dirbti į cukraus fabriką. Fabrikas buvęs netoli ir eidavę pėsti. Jame dirbusios daugiausio moterys, nes vyrams būdavo sunkesnių darbų. Maitinimas buvęs labai blogas - runkeliai ir vanduo, apie 300 gramų duonos per dieną ir daugiau nieko. "Buvau kartą pavogusi virtuvėje dvi bulves, kurias labai slėpdavau ir laikiau "juodai dienai". Bet kai mano pažįstamo lietuviu gimimo diena atėjo, iškepiu kelis blynus ir įteikiu jam kaip dovaną. Apsiverkėme abu", - pasakoja B.

Mirties stovykla

Stovykla buvo saugojama enkavedistų su šunimis, aptverta spygliuotų vielų tvora, su sargybos bokštais, kur sargybiniai būdavo prie kulkosvydžių. Ir dieną ir naktį pasigirdavo kulkosvydžių šūviai ir sužeistojų ar žuvusiojo paskutinis šauksmas. Tokiais atvejais naktį, pasigirdus šūviams, visi sukrisdavo ant žemės, nes bijodavo, kad nepataikytų. Barakai buvo tik iš plomų lentų.

Rūbų jokių nedavė - kiekvienas dėvėjo savais, kurie buvo jau visiškai suplyšę ir nei žiemą, nei vasarą nebegalėjo nei pridengti, nei sušildyti kūno. Vieton batų, buvo pasirišami lentų gabaliukai, kuriuos reikėdavo labai saugoti, kad nesukirentų žiemą, kai visi labai šaldavo. Praktiškai buvo dirbama ir miegama apsirengus. Stovykloje mirimų skaičius buvo didelis. Medicinos priežiūros nebuvo. Tuo 1947 m. iki 1951 m. stovykloje mirė apie 10.000 žmonių.

Paleista į laisvę

1951 m. balandžio mėn. galė B. buvo iš stovyklos išleista, nuvesta raštinėn, gerai apręnta ir pavaldyinta. Jai buvo pasakyta, kad stovykloje buvo laikoma per klaidą. Trėčiau Sovietų Sąjungoje esanti "augščiausio laisvės teisybė" ir joje nekaltas žmogus niekuomet nenukrenčias. "Kad ir šiuo atveju, - kalbėjo enkavedistas, - norė ir po kelerių metų, vistiek "teisybė" buvo įrodyta".

B. buvo nuvežta į Karaliaučių, paskui į Išrutę, kur stovykloje laukė transporto Vokietijon. Vienas ankavedistas grasinęs vakaruose nieko nepasakoti apie jos pergyvenimus. Liepęs pasakoti tik tai, kas gera. 1951 m. gegužės mėn. traukiniu atvykusi sovietų zonon, o iš čia, po kelių mėnesių trukdymų ir prikalbinėjimų ten pasilikti, atvykusi į vakarų Vokietiją.

SPAUDOS IR KITOS ŽINIOS

PABALTIJO SPAUDOS AGENTŪRA

Pabaltiečių Tarybos priimtas Pabaltijo Spaudos Agentūros įstatų projektas buvo pateiktas susipažinti ir Krašto Valdybai, kuri neinesė jokių pastabų ar pakeitimų.

Norima eiti prie šios agentūros steigimo projekto įvykdymo. Pabaltijo Spaudos Agentūra leistų vokiečių kalba mėnesinį biuletėnį Vokietijos ir šiaip laisvojo pasaulio spaudai.

Tokio biuletėnio pasirodymą šį pagedaujamas Naujiesiems Metams, juo labiau, kad jama galėtu būti tinkamai paminėtos sausio mėn. estų ir vasario mėn. lietavių Tautos Šventės.

Jei pavyktų techniškai sutvarkyti pirmojo biuletėnio pasirodymą sausio mėn., tai Vokietijos Krašto Valdybos vokiečių kalba leidžiamojo biuletėnio "Informationsblatt" numatoma nebeleisti. Jo s'aitytojai numatoma aprūpinti naujai išleidžiamuoju Pabaltijo Spaudos Biuro biuletėniu.

KRAŠTO VALDYBOS INFORMACIJŲ REIKALU

Nuo Naujųjų Metų Vokietijos Krašto Valdybos "Informacijos" bus leidžiamos mažu tiražu ir siunčiamos tik užjūrio lietuvių spaudai, - ne paskiriems asmenims ar bendruomenės vienėtams. "Informacijų" formatas bus kiek sumažintas, bet jos numatomos leisti kas savaitę, kad spauda galėtu pasinaudoti kiek galima naujausiomis žiniomis.

Vokietijos Krašto Valdyba kviečia Vokietijoje gyvenančius tautiečius užsisekyti "Britanijos Lietuvių", kuris nuo Naujųjų Metų bus Europos lietuvių laikraštis ir dės Krašto Valdybos leidžiamųjų

"Informacijų" žinias. Tokiu būdu "Informacijų" skaitytojais už palyginami ti nežymiai didesnę kainą galės pasinaudoti ne tik specifiniai Krašto Valdybos "Informacijų" žiniomis, bet ir visu laikraščio turiniu.

"Britanijos Lietuvių" numatoma padidinti iki 6 puslapių, leidžiant jį kas savaitę. Užsisakyti galima Vokietijos Krašto Valdyboje (Litauisches Zentralkomitee, Hannover-Kleefeld, Hagelstr. 6). Jo prenumeratos kaina: 3 mėnesiams 5,50 DM, 6 mėnesiams 11,- DM ir vieniems mėnesiams 21,- DM. Atskiro numerio kaina 50 Pf.

XXXXX

ATNAUJINAMA LIETUVOS RAUDONOJO KRYŽIAUS VEIKLA

Atsišaukime į laisvojo pasaulio lietuvius Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyriausioji Valdyba praneša, kad ji vėl atgaivina savarakišką veiklą ir imasi savo tiesioginio uždavinio - padėti vargstantiesiems ir nelaimės ištiktiesiems tautiečiams.

LRK Vyriausioji Valdyba kviečia į talką viso laisvojo pasaulio lietuvius, kviečia juos stoti LRK nariais rėmėjais ar jų talkėjais, renkant pinigines aukas nelaimės ištiktiems tautiečiams Vokietijoje ir Austrijoje.

Atgaivintąją LRK veiklą Vokietijoje gyvenantieji tautiečiai gal pajus jau Kalėdoms. Vyriausioji Valdyba kreipėsi į Vokietijos Krašto Valdybą dėl pirmųjų, nors dar gana kuklių sumų padalinimo. Krašto Valdyba pateikė Vyriausiajai LRK Valdybai platų šelpimo planą; rekomenduodama pirmoje eilėje jau dabar sušelpiti senelius ir ligonius.

Vokiečių Raudonasis Kryžius kreipėsi į LRK dėl Australijos Lietuvių Bendruomenės surinktų aprangos dovanų, skiriamų padalinti lietuviams tremtiniams Vokietijoje.

XXXXXX

"PAGERINIMAI" TREMTINIAMS

Hannover-Stöcken stovyklos tremtiniai, gyvendami cementiniuose barakėliuose, be lubų ir supuvusiomis grindimis, be kanalizacijos, vandentiekio ir išviečių, neturėjo, išskyrus mažą kambarėlį, jokios vietos rakandams ar kurui susidėti.

Savo sumanumu ir triūsu gyventojai, laikui bėgant, pasistatė, vieni daugiau, kiti prasčiau, - kaip jėgos ir lėšos leido, - prie barakų sandėliukus. Kai kas prie tų sandėliukų dar prijungė tvartukus vištoms ar kiaulėms laikyti. Visai versdamiesi, stengėsi savo darbu ir sumanumu nors kiek pagerinti savo likimą, turėdami išmaitinti šeimą iš nedidelės gaunamos pašalpos.

Tas šių žmonių skurdas jau iš tolo matosi kiekvienam praeiviui. Jį matė ir administracija, tik vieton kiek pagelbėjusi ir atsižvelgusi į būtinus reikalus, ją sumanė stovyklą aptvarkyti taip, kad skurdas nebadytų akių.

Prasidėjo stovyklos "gražinimas". Stogai buvo naujai apdengti popierium, - ir tai gerai, nors lietus nebelyja į vidų. Bet kas darosi viduje, administracija nepesėlėgė. Barakėliai liko be lubų ir supuvusių grindimis. Jei lietus ir nebelyja, tai žiemą, temperatūrai svyruojant ar pečiuką užkūrus, verva ir laša nuo sienų ir pastogių.

Administracijai ypač nepatiko sandėliukai. Lapkričio mėn. gale pareikalavo gyventojus visai paprastai per dvi savaites juos nugriauti. Kur pasidėti su malkomis, anglimis, rakandais ir gyvulėliais, - nepasakė. Išėina, kad viską reikia pasidėti į tą patį ankštą kambariuką. Tiesa, toli nuo stovyklos, prie vandens griovio, leidžiama pasistatyti sandėlius ir tvartus. Bet kas iš tremtinių gali pasistatyti tokius gerus, iš plytų, su durimis ir langais, pastatus, kokių reikalauja statybos nuostatai?

Susibūrę gyventojai kreipėsi į advokatą. Šiam pavyko tuo tarpu iškovoti atidėjimą iki pavasario. Bet pavasarį gyventojų laukia vėl tas pats - vargas ir padėtis be išeities.

Pusė stovyklos pastatų jau gražinta netoli esančiam fabrikui. Tenai gyvena fabriko darbininkai ir gyvena visai kitaip, negu tremtiniai. Ten nėra nei stovyklų vadovų su visokiais įsakymais, grasinimais ir varginimais, nei tokių potvarkių, kaip tremtiniams. Ir darbininkai neturėjo kur savo mantos susidėti, bet jie ir fabrikas davė medžiagos, iš kurios jie pristatė sandėliukų, kurie, žinoma, šauniau atrodo.

XXXXXX

"PAŠVAISTĖS" DOVANA

B. Jacikevičiaus, Brooklyn, N.Y., gaidų leidykla "Pašvaistė" Vokietijos Krašto Valdybos archyvui padovanojo apie 40 savo gaidų leidinių. Leidykla ruošiasi išleisti du naujus gaidų leidinius ir keletą knygų. Pirmuoju leidiniu išeis iliustruota baladė "Čičinskas". Knyga bus išleista ne teksto, bet grafikos darbų pagrindu.

XXXXXX

BERLYNO LIETUVIAI

Patikslindami mūsų straipsnį, pažymime, kad Berlyno lietuvių dvasinis globėjas, Tėvas Kipas, yra vokiečių tautybės, gyvenęs Lietuvoje ir gerai mokąs lietuviškai.

Paskutiniu berlyniečių atsiliepimu, vakarų Berlyne yra daugiau kaip 50 lietuvių. Jie ketina patys tiksliau pasiakyti dėl savo vargų ir neteisingo jų būklės įvertinimo spaudoje.

XXXXXX

VISUS, KURIUOS PASIEPIA MŪSŲ "INFORMACIJŲ" ŽODIS,
NUOSIRDŽIAI SVELBINAME VALEDŲ SVENČIŲ IR NAUSŲJŲ MEŲ PROCA

Hannover-Kleefeld, Hegelstr. 6. Tel. 5 1 9 4